

Izjava razen recel in praznikov vsak dan popoldan.

Uredništvo je v Ljubljani, Učiteljska tiskarna.

Dopise frankirati in podpisati, sicer se jih ne priobli. Poročnice se ne vračajo.

Oglas: Enostopna petletna vrstica K 120, osmrtnice in zahvale po K 250, razpisi in poslano vrstica po K 2, večkratne objave po dogovoru primeren popust.

Porazmerna šte. stane 30 vinarjev.

Naročnina: Po pošti ali z dostavljanjem na dom za celo leto K 84, za pol leta K 42, za četrt leta K 21, za mesec K 7. Za Nemčijo celo leto K 89, za ostalo tujino in Ameriko K 91. — Reklamske za list so poštne proste.

Upravništvo je v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6 I, Učiteljska tiskarna.

Telefonska št. 312.

NAPREJ

Glasilo Jugoslov. socijalno-demokratske stranke.

Cerkev in socializem.

V veliki borbi med delom in kapitalom, ki pretresa danes skoro ves svet, se je cerkev, in na se že imenuje katoliška, protestantska ali pravoslavna, odločno postavila na stran buržoazije, proti vsem stremljenjem ekspluatiranih mas za uvedbo pravičnejšega socialnega reda. In ni čudno! S svojimi privilegijami in s premoženjem, nakopičenim v teku stoletij, je sama postala velekapitalist, ki zlorablja svojo politično duševno vlast nad množicami in ubogimi. Zato skuša z vsemi sredstvi rešiti stari propadajoči svet: s prošnjami in molitvami, z grožnjami in anatemi!

Boj, ki ga je buržoazija začela koncem 19. stoletja proti cerkvi, je docela utihnil. Po vsej Evropi se čule sedaj iz vrst taiste buržoazije več in več glasov, da mora država zopet podpirati cerkev, kot naravno zaščitnico sedanjega »pravnega« reda proti vsakemu revolucionarnemu stremljenju proletarijata.

Načelno lasno je cerkev nastopila proti narodni volji tam, kjer divja najhujši boj za uvedbo socialističnih principov: to je v Rusiji.

Takoj ko je Ljening izjavil, da mora Rusija stopiti na čelu Evrope z uvedbo novega socialnega reda, je cerkev nje in njekove pristaje vehementno napadla. Glava pravoslavne cerkve, patrijarh Tihon, je izdal strupen protest proti vladi ljudskih komisarijev, v katerem je strogo zabranil svojim vernikom priznati vlado, ki krši vse božje in človeške zakone.

Potlačeni narod je pa z gnusom zapustil hlapce kapitala in se tako za vselej rešil tisočletnih okov. Pravoslavna cerkev je danes v »Sveti Rusiji« osamljena, in osramočena. Se za časa carjevega absolutizma je bil ruski pop najvernejši sluga najbolj nepravilne vlasti, žandar in denuncijant. Mnogo narodove krvi je teklo radi brezsrčnega egoizma teh carjevih služiteljev.

Kakor hitro so nekateri deli Rusije razvili zastavo protirevolucije, je šla baš cerkev vedno prva v boj proti Moskvi. Vsako zmago »belih« so poje slavili s svečanimi božimi službami, v zavzetih reakcionarnih mestih so sprejemali bode vojsko s krukrom in soljo, z zvonenjem in procesijami. Se več! Ustanavljali so »Kristusove polke«, t. j. neke vrste križarjev proti rdeči nevarnosti. S križem v rokah so duhovniki vodili volake v boj. No, k sreči so z grožnjami in s silo mobilizirani volaki trumoma zapuščali te svete čete ter bežali k rdeči armadi, kjer so se z navdušenjem borili za svobodo in zemljo.

Danes ti »križarji«, vsi kolikor

jih je še ostalo, pridno beže in brčkone so popje tudi pri umikanju prvi.

V satrapijah Denjikina in Kolčaka je cerkev pridobila zopet vse privilegije, narod plaka zopet pod policijsko pestjo »činovnika in popa«. Zapiranja in streljanja delavcev in kmetov so na dnevnem redu. Tisoči in tisoči so vsled tega plačali z glavo svoje hrepenenje po pravičnejšem življenju. Celo angleške komisije pri Kolčaku Denjkinu in drugih belih poglavarjih so morale vzlic svoji pristranosti priznati, da je zavlada v teh buržuaznih lažirepublikah strašni teror proti delavskemu in kmečkemu ljudstvu. Vse te zločine sankcionira cerkev javno, ker jih smatra za potrebne.

Ruski narod, ki ni brezveren narod, je zavrgel cerkev in njene služabnike, ker išče, kot vsi njegovi veliki duhovi, resnico in tolažbo v čistih Kristusovih naukih.

Enako kakr v Rusiji se dogaja skoro po vsej Evropi. Črne sile se zbirajo vseh evropskih, da odbijejo napad izrabljenih in potlačanih mas. V vseh deželah opazamo ganljivo združenje buržoazije s cerkvijo, imperikalizma s klerikalizmom. Francija, zibelka velike revolucije, je danes najbolj reakcionarna in najbolj klerikalna država na svetu. Pri zadnjih volitvah je Clemenceau združil vse meščanske stranke od katoliško-rojalistične do levičarsko-republikanske v eno nazadnjaško skupino, da premaga socialiste. Ki so šli v volilni boj pod geslom: Za novi socialni red in za rusko revolucijo! Cerkev, ki je tam sicer formalno ločena od države, je aktivno podpirala ta nazadnjaški blok: pariški kardinal Amette in vsi drugi francoski škofje so izdali pastirske liste, kjer so zabičevali svojim ovcam, da imajo dolžnost voliti samo kandidate, ki stoji trdno na stališču sedanjega kapitalističnega reda. S pomočjo zverženega pluralističnega volilnega reda in vsemogočih imperikalistično-klerikalnih laži in nasilnosti so trenutno deloma dosegli svoj namen. Se nikdar ni bil franc. parlament tako klerikalno-reakcionaren, kakor je danes. Cerkev je postala najzvestejši zaveznik buržoazije in samo vprašanje kratkega časa je popolno spriznanje »brezverca« Clemenceauja z Vatikanom.

Nič manj počučno ni postopanje katoliških strank v drugih državah. V Italiji je premeteni don Sturza po dovolitvi papeža samega, organiziral katoliško ljudsko stranko, ki je šla v volilni boj s širokim programom socialnih preuredb v državi. Namen je bil takoj očiten. Ker je bilo resno pričakovati, da bo prevarari

italijanski narod volil v veliki večini socialistično, je bilo »le« prekriti vsaj deloma to nevarnost s pomočjo nove klerikalne stranke, ki je rade volje stopila v boj za italijanski, posebno nam Slovencem tako nevarni imperikalizem. Italijanska klerikalna stranka je postala najboljša opora vlade in skoro bomo doživeli vzajemno-oficijelno združenje Kvirinala z Vatikanom v znamenju boja proti socializmu.

Enako se dogaja v Angliji, kjer so duhovniki najhujši nasprotniki socializma, v Nemčiji, kjer podpirajo vse protirevolucionarne elemente, v Nemški Avstriji, v Španiji, Belgiji in drugod.

Cerkev je povsod najtrdnjša zaščitnica sedanjega krivičnega kapitalističnega reda.

Toliko bolj se moramo čuditi, ko

čitamo razne, sicer strašno naivne besede o boljševizmu in socializmu v slovenskih klerikalnih časopisih, v katerih hvalijo boljševike in njihov pravični red. Že vemo, iz katerih trenutnih strankarskih potreb. Tudi zaigravanja »sodato v politično prakso klerikalnega jezuitizma.

Povejte nam rajši, če soglašate z boljševiki reformami tudi v pogledu cerkve, ter kakšne instrukcije ste vohbe dobili od zunaj, od vaše črne internacionale v Rimu, od tistega Rima, ki razkosava danes slovensko zemljo in slovenske ljudi. Ali ne velja pri vas geslo: Cilj opravičuje sredstvo?

Ljubzen »Slovenca« in »Večernega lista« do socializma in boljševizma zbujajo le sarkastični smeh... — p —

Pripravimo se!

Občinske volitve so pred durni. Da so te volitve neprecenljive važnosti, ni treba še posebej omenjati. Stiri leta svetovne vojne so nam jasno pokazala, da so občine vevan faktor za ljudski blagor in velik faktor za državo. Prepričali smo se obenem dobro, da so bile do danes naše občine v nepravilnih rokah, da so v njih samovoljno vladali samo premožni razredi, ki se niso ozirali na blagor svojih občanov niti na imanje. Kako so funkcionirale aprovizacije, kako so se razdeljevale podpore, kako je cvetela grda protekcija in se je nagajalo nedolžne ljudi na fronto, in se podpisovalo vojna posojila, o tem žalostnem poglavju niti ne govorimo.

Občinsko gospodarstvo je popolnoma zavoženo in zanemareno. To se mora popraviti. To mora prenehati. Nev duh mora zaveti po vseh naših občinah. In to se bo zgodilo šele takrat, kadar bo v občinah odločevalo ljudstvo samo, t. j. kadar

bodo občine dobile socialistično zastopstvo!

Volitve se bodo, kakor se je uradno razglasilo, vršile takoj po novem letu. Zato je treba, da se že sedaj pripravimo na volilni boj, ki naj občinam zagotovi res dobro gospodarstvo in prinese občanom njih pravice. Po vseh občinah naj naši sodrugi že sedaj poskrbijo za vse potrebno, pripravijo in organizirajo naj že sedaj ljudi, da zmaga naša misel povsod.

Od občinskih volitev bo mnogo odvisen tudi izid zborničnih volitev. Proletariat naj pokaže, da ne mara več za svoje zastopnike ljudi, ki zastopajo interese buržoazije.

Se enkrat: Le če bodo v občinah zavladali socialisti, bodo nastopili za ljudstvo boljši, pravičnejši časi!

Pripravimo se torej pravočasno! To bo obenem najspešnejši boj proti dragini in verižstvu.

Živela socialistična občina!

Njihove pravice.

Večkrat slišimo, da se govori o pravicah kapitala. Kake pravice pa ima kapital? Pred vsem — kapital je mrtva stvar — in ne more imeti nobenih pravic. Pravice pripadajo samo živemu človeku. Kadar govorijo predstavniki privilegija o kapitalu, mislijo na kapitalistični razred. Tedaj — se dela o pravicah tega razreda. Odkod si pa ta razred jemlje pravic? S čim si jih je pridobil.

Z ničemer. Drži se načela, da je pravo v moči. On poseduje moč — čisto fizično in laži — moralno moč. Kapitalistični razred si je prisvojil vse družbene organe, kateri mu služijo; vzel je v najem intelektualne

delavce, ki pišejo in govorijo, da pripadajo pravice razredu imovitih ali iz narave same, ali celo od vsemogočnega boga.

Njihove pravice, so pravice najmočnejšega, pravice razbojnikov, ki navale na neoborožene ljudi in jim z močjo svoje nasilno organizirane oblasti odvzamejo vse, kar dobe pri njih. In če se že trdi, da se vse to dogaja na nekoliko blažji in kulturnejši način, je vendarle res, da je koncemkonca rezultat povsod eden in isti. Vladajoči razred ima pravico, ker je — vladajoči razred. On napravlja vse zakone; po teh zakonih sodi, kaj je njemu prav. Toda kako sodi? Prav je vse ono, kar pride njemu v prid. Vse drugo je — krivično, neredno, zločinsko. To so

njih razredne pravice! Toda razredna pravica ni nikakoli pravica. Razredna pravica temelji na zločinu, na ropu, na organiziranemu nasilju.

Mi se bojujemo za človeške pravice. Do teh pa se ne pride vse do tlej dokler ne postane človeški rod zajednica enakopravnih članov in bratov, mesto tega, kar je danes: krvelo pohlepni, zavistnih in brutalnih stvorov.

Glose.

Nepismenost v Bosni in Hercegovini. Kako žalosten pogled je na Bosno in Hercegovino, nam priča naslednje številke: V Bosni in Hercegovini je po najnovejšem štetju 87,84% nepismenih in sicer moških 82,88%, a žensk 93,86%. Po veri odpade na muslimane 94,65%, na pravoslavne 89,42%, a na katoličane 77,45%. Zanimivo je, da odpade po starosti na prebivalce od 7—20 leta 87,25%, od 21—30 leta 85,75%, a na nad 30 letne 89,50%. Zanimivo je to posebno zato, ker se iz tega vidi, da ni tu število osnovnih šol v obratnem razmerju s številom 21—30 leta opaža delovanje lom nepismenih. Mogoče se v dobi analfabetičnih tečajev. Od bosanskih mest je v najboljsem položaju Sarajevo z 42,74%. Mostar z 47,49%, Tuzla z 51,32% in Bantaluca z 54,68% nepismenih. Tu so vračunani samo mestni okraji. Analfabetično razmerje v podeželnih okrajih je sledeče: Trebinje, Bileina in Derventa z okoli 80—83% a najhujša Cazin. Ključ Tuzla (kmečki okraj), Kotor-Varoš, Maglaj, Ključani in Toča z nad 95 do 97,26% nepismenih. Številke nam govorijo zvesti o delovanju pokolne Avstrije na ljudskoizobraževalnem polju.

Rast neodvisnih v Nemčiji. Na strankinem zboru v Lipskem je izjavil posl. Dittmann, da je skočilo število pristavev neodvisnih od marca naprej iz 300.000 na 750.000 članov.

Imperializem Zedinjenih držav. Pri obravnavanju mornariškega vprašanja je admiralni svet vojne mornarice Zedinjenih držav stavil državnu taktiko za mornarico predlog, da hai bo vojna mornarica Zedinjenih držav leta 1925, po svoji moči enakovredna naimočnejši mornarici sveta. Admiralni svet uveljavljal svoj predlog s tem, da hočejo Zedinjene države povečati in izpolniti svojo trgovsko mornarico do skrajne meje, ki jo zahtevalo narodni interesi in omogočajo gospodarski viri. Vsled tega mora postati tudi ameriška vojna mornarica dovolj močna, da bo mogla štiti pomorsko trgovino. — Nemčija je gospodarsko uničena. Najmočnejši in največji kapitalistični državi sta sedaj Angleški imperij in Zedinjene

LISTEK. GLAD.

Spisal Knut Hamsun. — Poslovenil Fran Albrecht. (Dalje.)

Prestrašen sem hripavo zakričal in se trdno oprijel postelje; napravil sem opasno pot. Frčal sem po zraku kot drobna smet. Kakor odrešen sem se zazdel samemu sebi, ko sem udaril z roko na trdo desko! Tako se umira, sem si delal, zdaj boš umrl! In ležal sem nekaj hipov in premišljal, da moram zdajle umreti. Sledil sem se vzpel v postelji in prašal strogo: Kdo pravi, da moram umreti? Ako sem izumil besedo, imam tudi popolno pravico, da sam določim, kaj naj pomeni... Slišal sem, da sem fantaziral, slišal še, ko sem govoril. Moja blaznost je bila delirij iz slabosti in izčrpanosti, toda brez zavesti nisem bil. In zdajci mi je šinila skozi lobanjo misel, da sem zblaznel. V silni grozi sem planil s postelje. Opotekel sem se proti vratom, ki sem jih poskušal odpreti, se vrzel parkrat vanje, da bi jih razbil, se zaletaval ob steno, lečal naglas, se grizel v prste in kleč... Vse je bilo tiho; od zidov je padal nazaj le moj lastni glas. Omahnil sem na tla, brez

moči, da bi še nadalje besnel po celici! Zdaici sem opazil visoko gori, na sredi pred molim pogledom siv čveterokotnik v zidu, belo liso, slutnjo — dnevno svetlobo. Čutil sem, da je to dan, čutil ga s slehernim poro svojega letesa. Ah! Kako prijetno sem se oddahnil. Vrgel sem se vzdolž na tla in lokal od veselja nad tem usmiljenim svetlikanjem, ihtel od hvaležnosti, metal oknu z roko polube in se vedel ves kot brezkumen. Tudi v tem hipu sem si bil svest tega, kaj sem delal. Vsa ozlovošenost me je hipoma minila, bolečina in obup sta ponehala in v tem trenutku nisem imel nobene neizpolnene želje, kamorkoli so segle moje misli. Vzpel sem se na tleh sklenil roke in potrežljivo čakal, da napoči dan.

Kakšna noč je to bila! Da niso slišali ropota, sem pomislil začuden. Toda saj sem bil v posebnem oddelku, visoko nad vsimi letniki. Državni svetnik brez strehe, ako se smem tako izraziti. Nemestano in izločen razpoloženju, pogled obrnjen na vedno bolj svetlikačo se šipo v zidu, sem se zabaval s tem, da sem igral državnega svetnika; nazival sem samega sebe »plem. Tangen« in nadaljeval svoj govor v ministrijskem slogu. Mote fantaziranje ni prenehalo, le manj nervozen sem bil. Ako bi le ne zagrešil obžalovanja vredne malomarnosti in ne bil pozabil svoje denarnice doma! Ako bi smel imeti čast pomagati

gospodu državemu svetniku v posteljo? In z nategnjenim resnobo, z mnogimi ceremonijami sem šel k deski in lezel nanjo.

Zdal je bilo že tako dan, da sem lahko razločil obrise celice in takoj zatem sem ločil tudi težke zapahne pri vratih. To me je raztreslo. Enolična, vznemirajoča, neprodurna tema, ki me je ovirala, da bi videl samega sebe, je bila raztrgana; mola kri se je pomirila in kinalu sem čutil, kako so se mi zaprle oči.

Prebudili so me udarci na duri. Z vso naglico sem skočil iz postelje in se naglo oblekel; obleka mi je bila še od sinoči vsa premočena.

Javite se spodaj pri službujočem uradniku,« je rekel stražnik.

Spet me torej čakalo formalnosti! sem pomislil s tesnobo.

Prisel sem doli v veliko izbo, kjer je sedel, morda od četrdeset ljudi, vseh brez strehe. In drug za drugim so bili pozvani iz protokola, drug za drugim so preleteli občno karto. Službujoči uradnik le neprestano ponavljal zraven njega stoletnemu stražniku:

»Jeli doli karto? Ne pozabite jim dati karte. Vam, se zdi, bi ne škodoval majhen zaltrk.«

In stal sem tam in gledal karte in si želel eno.

»Andrej Tangen, žurnalist.«
Stopil sem naprej in se poklonil.
»Ampak, dragi moj, kako ste vi prišli sem?«

Potislil sem mu vso zadevo, ona natvezal tisto storilo od sinoči in lagal z odprtimi očmi, ne da bi trenil s trepalnico, lagal z največjo odkritosrčnostjo. Sem se malce dolgo zakrokal zalibog v kavarni... ključ veznih vrat izkubil...

»Da.« je rekel in se smelal. »tako se godi! Ali ste nač dobro spali?«

»Kot kak državni svetnik!« sem rekel.

»Kot kak državni svetnik!«

»Veseli me!« je rekel in se dvignil. »Zbožnost!«

In šel sem.

Karto! Se záme karto! Že tri dolge dni in noči nisem ničesar jedel. Kruha! Toda nihče mi ni ponudil karte, jaz pa nisem imel poguma, da bi se zahteval. Ta bi vzbudilo neznanje. S ponosno dvignjeno glavo, v pozi milijonarja sem stopal proti rotovžu.

Solnce je že tonilo silalo, bilo je deset ura in promet na glavnih ulicah je bil v polnem tiru. Kam zdaj? Udaril sem se po žepu in potikal po svojem rokobilu; ko bi bilo čisto, sem se hotel poskusiti sestati z urednikom. (Dalje prih.)

države. Med njima nastane po sklepu mira gospodarski boj in konkurenca za svetovno prevlado. Če ne izbruhne pravočasno v eni izmed teh dveh držav socialna revolucija in prevzame proletarijat vladno, da bo izbruhnila tekom časa med Ameriko in Anglijskim imperijem druga svetovna vojna. In svetovni proletarijat, ako ne bo imel dovolj moči, da se zoperstavi gnusnemu obolenju.

Brzobjavne vesti.

(Naša izvirna poročila).

Češki socialisti ostanejo v vladi.
Praga, 15. Tukajšnji listi prinašajo Masarykovsko pismo na ministrskega predsednika Tusarja, v kojem predsednik republike demisijske socialističnih ministrov Klofača, dr. Frankeja, dr. Heiderla in dr. Veseliva ne sprejema, ker ne izvira iz nesporazuma z vladnim programom, niti z notranjo in zunanjo politiko. Ministra Veselji in dr. Winter izdajeta že zakon za obrambo delavskega koalicijskega prava.

Dr. Hodža minister.

Praga, 14. Bivši češkoslovaški poslanik v Budimpešti, Slovak dr. Milan Hodža, je bil imenovan za ministra za izenačenje zakonov in upravo države.

Jugoslavija.

POGAJANJA S ČRNOGORSKIMI POSLANCI.

LDU, Beograd, 14. Ministrski predsednik Ljubomir Davidović je imel večer dolgotrajna posvetovanja z narodnimi posl. iz Crne gore. Do sinoči ni prišlo do sporazuma, zato tudi ukaz o odgoditvi narodnega predstavnštva še ni podpisan. Kakor se čuje, se tudi dr. Živko Knežić in pa še dva druga poslanci iz Bosne protivijo odgoditvi parlamenta. Pogajanja s poslanci iz Crne gore se bodo nadaljevala danes. Poslanec Marko Daković, ki je podpisal dogovor z Davidovičem glede vstopa Črnogorcev v kabinet, je izjavil, da bo odložil svoj poslanski mandat, ker ni predvedel sedanjih dogodkov.

Demobilizacija rezervnih častnikov.
Beograd, 14. Tekom tega tedna bo izšla naredba vrhovne komande o demobilizaciji vseh rezervnih častnikov.

JUGOSLAVIJA DOBI 12 NEMSKIH TORPEDOV.

Beograd, 14. »Politika« javlja: Vrhovni zavezniki svet je nakazal 12 nemških torpedov naši državi. Te torpedovke se morajo pred izročitvijo tako razorožiti, da ostane na vsaki samo en top. Te ladje se bodo mogle rabiti kvečjemu kot postajne ladje, iz tega se da sklepati, da naša država ne bo dobila nobenih ladih bivše avstro-ogrške voje mornarice.

Novice.

— Pred občinskimi volitvami. Predsedstvo deželne vlade je izdalo okrajnim glavarstvom navodila za priprave za izvršitev občinskih volitev na podlagi splošne in enake volilne pravice, ki se imajo vršiti v Sloveniji začetkom prihodnjega leta.

— Minister javnih zgradb je nprostil polaganja izpitov vse one tehniške, ki so pred 1. 1. 1914. položili diplomski izpit, pa so vsled vojne bili zadržani položiti državne izpite.

— Službe za učitelje ročnih del. Višji šolski svet v Ljubljani opozarja na razpis služb za učitelje ženskih ročnih del na javnih ljudskih in meščanskih šolah v Sloveniji, ki ga priobčuje uradni list v številu 178.

— Državna gimnazija v Strumici. Glavni prosvetni svet je odločil, da se v Strumici otvori državna gimnazija.

— Podelitev švicarskega meščanstva. Švicarski stanovski svet je sprejel novo odredbo glede podelitve švicarskega meščanstva. Meščanstvo se bo podelilo le onemu, ki je v zadnjih 12 letih stanoval v Švici vsaj 10 let. Prej je zadostovalo za podelitev švicarskega meščanstva samo dveletno prebivanje v Švici, med vojno pa štiriletno.

— Sarajevsko bilarno prevzame po sklepu občinskega odbora občina v svojo režijo.

— Naslov. Notranje ministristvo je odredilo, da se mora zaradi enakosti krajevnih imen imenovati vedno tudi pokrajino, kjer se nahajajo.

— Italijanska vlada je razpisala nagrado 2 milijonov lir za konstruk-

cijskemu kapitalu, bo zopet prelivljal kri, stradal in umiral za kapitaliste. Edina rešitev za svetovni proletarijat je svetovna socialna revolucija.

Italijanski kapital na delu. Konzorcij italijanskih industrijev pod vodstvom tvornic »Fiat« in ameriških finančnikov je nakupil vse delnice alpine montanske družbe, ki poseduje na Štalerskem rudnike, cenjene na 200 milijonov kron.

Po svetu.

Posojilo države SHS v Franciji.

LDU, Beograd, 14. Listi poročajo iz Pariza: Pogajanja našega ministristva z Louchetjem se ugodno razvijajo. Ministra Draškovič in Stojanovič sta konferirala s francoskim ministrom ločeno od mirovne konference. Kakor doznavamo, sta naša ministra zastopala mnenje, da bi se moralo obravnavati vraščanje predujma kot čisto juridično finančno vprašanje, ki naj bi bilo popolnoma neodvisno od vprašanja nabav, ki jih namerava Francoska izvesti v naši državi. Iz pariških krogov doznavamo, da je tudi skupina ameriških bankirjev ponudila naši državi posojilo v znesku 500 milijonov dolarjev za nabavo v Ameriki. Ponudba je v principu sprejeta. Gre za to, da se ta vsota ne uporabi samo za nakup blaga v Ameriki, nego, da se del izplača tudi v gotovem denarju.

Objava dokumentov o začetku vojne

Ldu, Lyon, 14. (Brezlično.) Iz Bazla poročajo: »Frankfurter Zeitung« navaja med sedaj objavljenimi dokumenti o začetku vojne tudi brzobjavko, ki jo je cesar Viljem poslal dne 30. julija 1914 avstrijskemu cesarju in kjer izjavlja, da ne more ugoditi osebni prošnji ruskega carja, naj bi posredoval za preprečitev svetovne vojne. Dalje javlja v brzobjavki, da bo nemški poslanik na Dunaju stavljal gotove predloge, na podlagi katerih naj bi Avstrija razodela svoje namene po zasedbi Belgrade in drugih mest. Med dokumenti se nahajata tudi brzobjavka, s katero noblašča nemški kancelar nemškega poslanika v Parizu, da po potrebi podaljša za dve uri rok, do katerega bi morala Francija privoliti v izročitev Tuula in Verduna kot jamstva za svojo nevtralnost.

POLITIKA KOLČAKA.

Berlin, 14. (DimKUL.) »Vossische Zeitung« javlja iz Zeneve: Po poročilih iz New Yorka je admiral Kolčak obvestil ameriško vlado, da bo najbrže pristiljen odstopiti Japonski del Sibirijske, ako zavezniki ne bodo hoteli podpirati belih armad. Samo na ta način bo mogel rešiti pred bojevitvijo oni del Rusije, ki dosedaj še ni bil ogrožen.

cilo letal in letalnih čolnov, ki morajo zadovoljiti gotovim pogojem za prevažanje oseb in blaga.

— Spomenik Kristofu Kolumbu v Buenos Airesu. Italijanska kolonija je sklenila da daruje argentinski vladi spomenik Kristofu Kolumbu. Odkritje spomenika se bo vršilo na dan narodnega praznika 27. maja 1920.

— Podraženo častniškega papirja na Francoskem. V Parizu so cene papirja za častnike poskočile za 10 frankov pri 100 kg.

— Zbližanje planetov 17. decembra 1919. Tega dne bodo planeti solčnega sistema v nenavadnem položaju. Nekateri zvezdoznanci menijo, da bo približanje planetov močno vplivalo na sonce in da se bo od sonca odtrgala masa lave, ki se bo razblinila po vsej strani in da zna tudi na zemljo neugodno vplivati. To mnenje zastopa prof. Albert F. Porta, nasprotuje mu pa v tem prof. Izabel M. Lewis. V ameriškem časopisu pišejo zadnje dni celo o koncu sveta. Prof. Porta pravi, da se bo ta dan na soncu s prostim očesom videla velika črna megla, ki bo v resnici velika in strašna eksplozija gorčičnih plinov v soncu. Ta pojav bo imel (po mnenju prof. Porta) toliko elektromagnetne sile v sebi, da bo zelo slabo vplival na zemeljsko atmosfero, ki bo trpela strašne nevihte in povodnji. Šele po tednih se bo vreme zopet umirilo. (Oo uredn.) Če nas bo ta katastrofa s planeti rešila z eksplozivnimi snovmi nabasanih polimercarjev »Slovenec« ter hrubaločih uradnikov »Večernega lista«, smo pripravljene radevolje pospešiti take vrste katastrofo.

Ženam javnih nastavljenec in nastavljenkam.

Spričo vedno težavnih življenjskih prikl, katere nam pravi pravi lajo z neizčrpno vneto spekulacijo, verizniki in prepovedalci, je edino sredstvo za opomoč krepka organizacija. Organizacija poleg organizacije bo čvrsta obramba proti nvalu izkoriščevalcev sedanjih gospodarskih razmer. Ženskih organizacij, ki bi se bavile izključno le z gospodarskimi zadevami vsakdanjega življenja, še nimamo v Sloveniji. Čeprav bi bile nujno potrebne ne le z ozirom na enakodelujoče organizacije, temveč tudi z ozirom na vzgojo žene za javno življenje. V pripravi je vsa del slovenskega ženskega razume pomen gospodarske organizacije, se je osnoval v Ljubljani pripravljajni odbor sestojec iz žen javnih nastavljenec in samostojnih javnih nastavljenk. Ta odbor je že izdelal pravila za »Društvo žena javnih nastavljenec in nastavljenk v Sloveniji«, glasom katerih je v prvi vrsti namen društva, da priobori tem ženam vsakršne olajšave v gospodarskem življenju. Pozivljamo vse žene javnih nastavljenec, brez razlike čina njihovih mož, ter javne nastavljenke širom Slovenije — državne uradnice pri pošti in železnici, po drugih javnih uradih, učiteljice, otroške vrtarice itd. — da pristopijo snujočemu se društvu, katerega občni zbor bo v ponedeljek dne 29. decembra 1919. ob 5. pop. v mestni posvetovalnici. Do tega časa pa dobivajo žene, ki hočejo pristopiti, vsa polasna vsako sredo in soboto od 3. do 4. ure popoldne v pisarni »Samopomoči« pri gospe Magdi Strletovi. Tudi na primerna vprašanja iz krajev izven Ljubljane odgovarja gospe M. Strletova. Ljubljana, Justična palača. — Pripravljajni odbor.

Dnevne vesti.

Okoli naše zastave se zbira narod.

Sami ostanki — političnih strank, pravi »Slovenec«, so raztreseni po vsej Jugoslaviji. In prav ima. Neplodna politika klerikalno-radikalne večine, ki tri četrti leta ni delala drugega kakor zborovala in zapravljala denar ter ukrenila, kar je sploh ukrenila tako, da smo prihajali v slabše in slabše razmere. Je pravi povod današnjim razmeram. Vedno gorše razmere so delovale na prvotno vzvišeno razpoloženje naravnost uničujoče. Nihče ni prav vedel, kaj je program, kaj je delo, ker so se političari dičili v odsevu silaja osvobodilnega boja, dočim so, ko so prišli do prakt. dela, izgubili glavo in se naslanjali le na kapitalizem in mu postljali mehko posteljo, dočim so na narod, ljudstvo, delavstvo popolnoma pozabili. Prav nič niso umeli, kako treba dati gospodarstvu demokratično podlago. In zato razočaranje med narodom, nezaupanje, politično razsulo. Vse, kar se je storilo v socialnem pogledu in deloma tudi v gospodarskem, to je delo socialistične stranke, ki je v ljutom boju proti privilegijam dosegla že znatne uspehe. Zato se zbira raztreseni deli naroda okoli naše zastave. Narod je sit fraz, narod hoče dela!

Odpustitev političnih uslužbencev.

Mnogo ogorčenja je povzročila nenadna odpustitev iz službe 150 političnih uslužbencev oziroma uslužbenk. Marsikdo je-leh je za dono praktičnija gladoval ter radevolje prenesel glad; saj se mu je obljubilo, da dobi kmalu stalno nameščenje in s tem izboljšanje svojih dohodkov. — Ko je pred približno enim tednom izšla odredba glede zvišanja plač uradnikom, se je politična uprava podvzela, da odreče trpinom praktičniam pravico — obstoja. Čin bi jim morali plačati že za mesec decembra povišane dohodke, jih je raje odslovila, posluščajoč se seveda svojega prava, da vrže praktikanta lahko na cesto, kadar ti je drago. Pri sedanjih nezgodnih dravinah je nezastopano, odpustitvi predvsem dekleta, ki se sedaj nimajo nikamor zateči in so tudi sicer brez vseh dohodkov ter so na ta način prisiljena, da si skušajo pridobiti po drugi poti službo, seveda ne vedno po pošten. Veliko številno odpustitvenih pa ne zaradi svoje uprave, da ne bi razpisovala novih praktikantskih mest! — Politna uprava seveda ne vpoštevaja solza nesrečnikov in se ne ozira na dejstvo, da ste dobri dve tretjini teh »uslužbencev brez službe«, edina opora siromašnih staršev, ki so za

časa prakticiranja svojih otrok iztrčevali morda zadnji vinar. — Z ozirom na javno morabo se pozivljajo vse, za to postavljene oblasti, da preskrbijo, da nehalo te čudne razmere.

O razpuščenih občinskih odborih.

»Slov. Narod« prinaša naslednjo notico: Pišejo nam: »Slovenec« z dne 12. decembra t. l. je prinesel novico o razpuščenih občinskih odborih. Navedel je nekatere — zatajil pa čudno, — razpust občinskega odbora po predsedniku deželne vlade dr. Zerjavu — pri Dev. Mar. v Polju. In vendar je bila ta občina eden najvažnejših stebrov »Slovenčeve« strake! Zakaj ne vpraša »Slovenec« po vzrokih za razpust tega občinskega odbora? Ali je ta razpust utemeljen ali ne?

Zaščita dece in mladine.

Uradni list št. 178. prinaša obširen poslovnik za državno zaščito dece in mladine, ki govori o delovanju v to določenih pokrajinskih in krajevnih odborov. Vsak kraj mora imeti svojo dečo postajo s sprejemalnim oddelkom, materijsko posvetovalnico, kopališče in aparat za desinfekcijo, dnevno zavetišče, vrtec in igrališče, obrtne šole in kuhinje. Naredba vsebuje nadalje splošno določila za preskrbovanje revne dece, t. j. porazmeščenje dece po rodbinah, oddajanje dece v uk in šolanje ter določevanje gmočnih podpor. Podpore za dečo se bodo delile v denarju oziroma v blagu. Podpora se določuje za take varovance, ki nimajo nikakoršnih pomočkov za vzdrževanje ali imajo le nezadostne (invalidska podpora, mirovina, pokojnina) ali katerih rodilci ali sorodniki nimajo zadosti pomočkov za njih dobro zreje. Prošnje za podporo s potrditvijo o imovinskih in rodbinskih razmerah se vlagajo pri poverjeniku ali krajevni državni zaščiti. Podpora je lahko redna ali izredna.

— Visokošolcem iz zasedenega ozemlja. Poverjeništvu za socialno skrb v Ljubljani je došla precejšnja množina čevljev, namenjenih v prvi vrsti revnim visokošolcem iz zasedenega ozemlja. Pozivljamo vse one visokošolce, ki dobivajo begunsko podporo, da vložijo nemudoma prošnjo za te čevlje potom svojega udruženja in sicer najkasneje do 16. t. m., ker bi se sicer na njih ne mogli več ozirati. Prošnje je vložiti potom Odbora za zasedeno ozemlje, v pisarni Pražakova ulica št. 3. I. nadstropje.

— Transporti rahnitva oseb vojne mornarice iz Pulja v domovino. Državlani naše države, ki so služili v avstro-ogrski mornarici in imajo svoje pohištvo v Pulju, ter želijo v svrhu prevoza pohištva potovati v Pulj, naj se ustmeno ali pisмено obrnejo na Evidenčni in Informativni urad za mornarico v Ljubljani, Belgijska voj zgradba V., soba števil 5, kjer dobe potrebne informacije.

— Otvoritev pisemskega prometa z Madžarsko, ter deloma sprememba pristojbenika za tiskovine v prometu z republiko Avstrijo ter Čehoslovaško. 15. decembra 1919. se otvori pisemski promet z Madžarsko. V tem prometu se plačujejo pristojbine za tuzemstvo. Pristojbina za tiskovine znaša za vsakih 100 gramov oz. del te teže 3 pare = 10 vinarjev. Vseled tega odpade stopnjevanje od 50 do 50 gramov in zaokrožanje parskih desetink v cele pare. Vsa pisemska pošta za Madžarsko in iz Madžarskega je podvržena cenzuri za inozemstvo. Ob enem priobčujemo, da se od 1. januarja 1920. tudi v prometu z republiko Avstrijsko in Čehoslovaško plačujejo za tiskovine iste pristojbine, kakor zgoraj navedeno v prometu z Madžarsko.

— Službi okrajnega zdravnika v Celju in Slovenjgradcu. V »Uradnem listu dež. vlade za Slovenijo« sta razpisani službi uradnega zdravnika za Celje in Slovenjgradec.

— Uradne ure pri oddelku ministristva trgovine in industrije v Ljubljani, za stranke: Sprejemne ure za stranke pri tem oddelku so od 10. do 12. ure popoldne, izvzemši pri načelniku oddelka dr. Marnu in njegovemu namestniku dr. Rateju, ki sprejemata stranke vsak dan od 11. do 12. ure. Pri strankah z dežele veljajo izjeme, če ne morejo priti ob označenem času.

— Zahvala. Rodbina Sitar se zahvaljuje tem potom vsem onim prijateljem železničarjem, ki so ji ob smrti očeta, g. Franca Sitarja, prikočili z velikodušno denarno podporo na pomoč.

— Zdravstveni odsek za Slovence in Istro se je preselil v deželni dvorec, pritličje na levo, uhod soba števil 37. Stranke se sprejemajo ob delavnikih od 11. do 12. dopoldne.

Prireditve.

Na učiteljskem shodu, ki se je vršil dne 13. t. m. v šoli na Ledini v Ljubljani, se je učiteljstvo izreklo za to, da se uveljavi tudi pri nas zakon o učiteljskih plačah, sklenjen prvotno v parlamentu samo za Srbijo. Učiteljstvo je stavilo zahteve, da se izplačajo učitelstvu dohodki po novem zakonu že od 1. septembra. Zahtevalo je tudi, da se mu plača stanarino in kurivo.

Še nekaj o aferi s perilom.

Naši čitatelji so gotovo z zanimanjem čitali v našem listu poročilo o oni dvamilijonski ukanazni kupčiji s perilom, ki jo je Zadruga centrala na inicijativu dr. Lampeta sklenila z nekim dunajskim židom, agentom Gruško. Da podamo poslednje informacije o tej zadevi, poročamo tem potom še o izidu sodne obravnave, ki se je vršila dne 28. pr. m. pred ljubljanskim civilnim sodiščem. Zadruga centrala je tožila deželo Kranjsko za plačilo dveh milijonov kron. Dr. Natlačen je podprl tožbo še z nekaterimi navedbami, katere pa je zastopnik dežele Kranjske, dr. Triller, izpodbil, nakar jih je sodni dvor zavrnil. Priča g. Gustav Nebenfürher, bivši upravitelj deželnih dobrodelnih zavodov, je izjavil: »Vem da je bila seja dež. odbora 15. januarja 1918. in potrdim, da me je poklical k sebi v pisarno dež. dvorca pokojni dr. Lampe. Povedal mi je, da me je v svoji seji deželni odbor pooblastil, da nakupim 20.000 garnitur perila na način, ki se mi zdi primeren. Odvrnil sem mu takoj, da toliko perila ne rabim, marveč kakor sem mu že povedal, le 1500 do 2000 garnitur. — Omeniti moram namreč, da me je dr. Lampe že preje enkrat vprašal, koliko garnitur perila približno rabim za deželne dobrodelne zavode, in sem mu takas tudi rekel, da rabim 1500 do 2000 garnitur, nakar mi je odgovoril, da se kupčija v tako majem obsegu ne more izvršiti. Nato mi je dr. Lampe rekel: Perilo bo kupila Zadruga centrala kolikor ga pa boste potrebovali, vam ga bo Zadruga centrala po nakupni ceni odstopila. Ostalo perilo pa bo oddala včlanjenim zadrugam. Sklep dež. odbora ima le namen, kriti Zadrugo centralo. Nadalje mi je rekel dr. Lampe, da mi o tem sklepu dež. odbora obvestim Zadrugo centralo ter jo prosim, naj prevzame financiranje cele kupčije. To naj storim pisмено. Jaz sem smatral to kot ukaz. Toda če sem storil to ali ne, ne morem zagotovo povedati in to tembol, ker me je Zadruga centrala novembra meseca zaprosila, naj ji tako pismo pošljem. Omenim, da mi je enak nalog dal g. dr. Pegan oni večer, ko sem bil pri njem na stanovanju na seji Zadrugne centrale in mislim, da mi je še diktiral, toda pisma nisem pisal (25. junija 1918.) V decembru 1918. je nek gospod od Zadrugne centrale — zagotovo vem da je bilo po prevratu — prosil, da napravim pismo, s katerim naj obvestim Zadrugo centralo sklep dež. odbora in jo prosim, da naj celo akcijo financira. Vprašal sem g. ravnatelja Zamida, če smem izročiti to pismo Z. C. Odsvetoval mi je in rekel, da ne smem dati iz rok ničesar pismenega.

Na vprašanje dr. Natlačen, da je priča skušal dr. Lampeta namigniti, da je 20.000 garnitur preveč, z ozirom na fiktivno potrebo 1500—2000 garnitur, dočim se je priča že preje pozajal z Gruško za 100.000 garnitur, je g. Nebenfürher izjavil: »Ko me je dr. Lampe prvokrat vprašal za potrebo perila, mi je prebral seznam stvari, katere je imel Gruška na razpolago in cene. Med drugim je imel tudi 100.000 garnitur perila po 32 K. Dr. Lampe mi je takas dal nalog, naj pišem Gruški in naj mu stavi ponudbo. V kolikor se spominjam, sem pisal Gruški pismo in o gručkovem seznamu stavljal pogoje, pod katerimi bi se to kupilo. Toda pismo je imelo le informativne značaj. Pritrdim, da nisem o financiranju govoril z nobenim članom tožnice do trenutka, ko sem prejel pismo dr. Lampeta z nalogo, naj povzročim odstopitev 1.000.000 K na Gruško. S tem pisalom sem šel k tožnici in dobil tam samo g. kanonika Šisko, ki mi je povedal, ko sem omenil pismo, da so tudi oni sami dobili eno pismo. Po njegovem navetu sva šla na

stanovanje dr. Pegana. Poklicali smo tudi tačnega tajnika Peleca. Dr. Pegan mi je predlagal, da se podam na Dunaj, prevzamem kreditno pismo na Lander-banko in izvršim predkaz na Verkers-banko za Gruško, ter o tem obvestim dr. Lampeta. Pripomniti moram, da sem opozarjal na opasnost cele kupčije, pa se mi je odvrnilo, da bo že dr. Lampe stvar uredil. Imel sem pomisleke proti od dr. Pegana danemu namenu, ker sklep dež. odbora me ne pooblašča za financiranje.

Nato sta bili zaslišani priči dr. Pegan in g. Pelec, ki sta bila zaslišana glede sestanka na stanovanju. Po tosovotovanju je predsednik sodnega dvora razglasil sledečo razsodbo: **Tožba Zadrudne centrale se zavrne**, ker ni zastopnik tožnice doprinesel nobenih podpirajočih dokazov.

Sodba je izvršena. Članice Zadrudne centrale bodo primorane plačati ta dva milijona kron, kajti žid Ferdinand Gruška jih gotovo ne bo vrnil. Toda članice tega tudi ne bi smele trpeti. Povrniti bi morali ta dva milijona Zadrudni centrali tedanji njeni člani načelstva in nadzorstva. Kajti samo ti so hoteli napraviti s perilom kupčijo.

— Zavarovalnica »Croatia«. Radi zelo razširjenega poslovanja v Sloveniji, odločila je »Croatia« zavarovalna zadruga v Zagrebu, da za Slovenijo ustanovi v Ljubljani lastno podružnico, vsled česar se dosežanje glavno zastopstvo v Ljubljani spremeni v podružnico. Ravnanjem podružnice imenovan je g. Stanko Jesenko, dosedanji glavni zastopnik »Croatiae« v Ljubljani. Priporočamo najponleje vsakemu menovanju zavod, ki sprejema zavarovanja za požar, vlom, nezgode in življenje pod najmodernejšimi pogoji. Svoji k svojim!

Iz stranke.

SODRUGI IN SODRUSICE.

pristopite k našemu telovadnemu oddelku, pošiljate svoje otroke k k našim telovadnim vajam. Vsa delavska mladina mora v naše vrste. Telovadne vaje se vršijo: Vsak ponedeljek, sredo in petek za člane in obrtni naraščati na občinskih (Resnega cesta) od 7. do 10. ure zvečer; ob četrtkih se vrši vaja za naraščati na deški fudski šoli na Ledini od 5.—7. ure zvečer; ob ponedeljih in četrtkih za ženske članice na reški od 7. do 10. ure zvečer. — Zahvalite redno k vajam. Na novo se lahko prikladi vsaki dan v telovadstvu »Svobode« ali pa v telovadnici pri vadišču.

Seja vseh odbornikov ljubljanskih strokovnih organizacij se bo vršila v sredo, 17. t. m. ob 6. uri v dvorani v Mahrovi hiši. — Tokan, Mlinar.

Zabavni večer delavskega izobraževalnega društva »Svobode« v Ljubljani, ki se je vršil v nedeljo v veliki dvorani hotela Union, je zelo lepo uspel. Opazili smo, da se ta naša izobraževalna institucija v vseh ozirih zelo lepo razvija. Pevski zbor »Svobode«, ki je vidno napredoval, nam je zapel poleg Marzelce tudi še več lepih delavskih in narodnih pesmi. Prav dobro je igral tamburaški zbor. Tudi deklamacije in dvospevi so izvali mnogo odobravanja in veselja. Sodrugi so imeli enkrat zopet lepo priliko, zabavati se medsebojno ter pozabiti vsaj za nekaj časa na vse križje in težave, ki jih mučijo v življenju. Veseli nas predvsem res lep napredek naše »Svobode«, zakar gre zaslugi vsemu našemu zavednemu delavstvu. Hvala leži smu vsem, ki so prispevali s svojimi močmi pri tem zabavnem večeru, in prepričani obnem, da nam bo »Svoboda« za leto dni doprinesla tudi še lepših prireditvev.

Najnovejša poročila.

INTERPELACIJE NA VLADO.

LDU. Belgrad 14. Narodni poslanec Dimitrij Zakljč (Dem. Zajednica) je poslal potom parlamenta vladi interpelacije radi sekvestra v Bosanski Dubici. — Nikola Subotić (radikalec) je vprašal ministra za trgovino, zakaj družbi »Spalato« in »Danica« nista bili stavljeni pod sekvester. — Posl. dr. Mehmed Spaho je vprašal ministra za trgovino, zakaj se izvršuje sekvester nad inovino onih muslimanov, ki so se izselili pred vojno iz Bosne.

VPRAŠANJE SLOVENSkih ŠOL V TRSTU.

LDU. 15. (DunkU). Ljudski poverjenik za Primorje (Juliska Benečija)

se je izrekel za zopetno otvoritev slovenskih šol v Trstu.

ITALIJANSKA ZBORNICA.

Berlin, 15. (DunkU). »Lokalanzeiger« poroča iz Lugana: Italijanska zbornica je v večerajšnji seji z vsemi glasovi proti glasovom socijalnih demokratov odobrila odgovor na prestolni govor. Zanimivo je bilo glasovanje o dodatnih predlogih. Soglasno je bil sprejet dodatni predlog, ki pozivlje vlado, naj v svetu entente deluje na to, da se opusti vsaka intervencija na Ruskem, da se konča blokada ter da se vzpostavijo diplomatski in gospodarski odnosi z vlado, ki so nastale na ozemlju carske Rusije. Tudi socijalisti so glasovali za ta predlog, potem ko je Modigliani za svojo skupino izjavil, da ne pripozna za definitivno vlado tolp, kakor so Denjkinove in Kolčakove. Veliko pozornost je vzbudilo, da je glasovala tudi skupina katolikov za dodatni predlog socijalistov, ki zahteva, da se slabo ali sploh neobdelana zemljišča odkazujejo delavskim zadrugam, ter tako predlogu zagotovila večina. Večerajšnji nastop katolikov je pokazal, da vsaka skupina poljubno lahko tvori večino, ako je tudi pripravljena udeleževati svojo moč na polju socialne obnove.

BOJI V RUSIJI.

Moskva, 15. (DunkU). — Brezlično. Frontno poročilo z dne 14. t. m. Na južni fronti smo izvajali znatne uspehe. Izgnali smo sovražnika iz kijevskih predmestij in ga vrgli na drugi breg Dnjepra. Pri tem smo zarobili mnogo ujetnikov in 13 topov. V odseku Kremenčuk so rdeče čete osvojile Sniatim in uplenile pri tem pet lokomotiv in 150 železniških voz. Zapadno stole rdeče čete 20 verst od Krupianska. Na vzhodni fronti so uporniki zavzeli mesto Barnaul. Rdeče čete stole 20 verst zapadno od Novonikolajevska in korakajo proti Semipalatinsku.

KONGRES ŠPANSKIH SOCIJALISTOV.

Pariz, 15. (DunkU). — Brezlično. Iz Madrida javljajo, da je izredni socialistični kongres s 325.955 glasovi proti 169.125 glasovom odklonil predlog, spojit splošno delavsko zvezo s splošno delavsko strokovno organizacijo.

NOVO MINISTRESTVO NA ŠPANSKEM.

LDU. Pariz, 15. (DunkU). — Brezlično. Iz Madrida se javlja, da se je tvorilo novo špansko ministristvo, ki mu predseduje Zaratas Minister za zunanje posle ostane de Loma.

EKSPLOZIJA.

LDU. Monakovo, 15. (DunkU). Kakor poroča »Münchener Post«, se je v rovu Poissenberg dogodila vsled eksplozije velika nesreča. Dvajset oseb je bilo večinoma težko ranjenih. Dve osebi sta mrtvi.

Rekrutovanje rolnih letnikov 1896., 1897. in 1898.

Po razglasu mestnega magistrata pridejo rolni letniki 1896., 1897. in 1898., oni mladeniči namreč, ki niso v evidenci pri vojakih, in oni, ki niso nikjer kot potrjeni ali sposobni služiti v vojski — niti v avstro-ogrski, niti v naši vojski, k rekrutovanju ali k rednemu naboru, kakor smo to imenovali v avstro-ogrski. Vsem v Ljubljani stanujočim mladeničem omenjenih rolnih letnikov, ki niso v vojaški evidenci ali niso služili v vojski kot potrjeni ali sposobni iz kakoršnihkoli razlogov, se je do sote, dne 20. decembra 1919, zgledati v mestnem vojaškem uradu v »Mestnem domu« k zabeleži. Kdor opusti zgleditev, tega zadene ostra kazen: — podaljšanje službe, plačevanje vojnice itd. — Barle.

To in ono.

Belgijske vlade

namerava z letom 1920. obnoviti prele periodično olimpijado. V tozadnem pozivu pa pravi, da državlani ententi sovražnih držav k borbi ne bodo prisiljeni. (Tako torej hoče pomiriti sovražne narode in ustanoviti Zvezo narodov! Ironija.)

Aprovizacija.

CENEŠA PREHRANA.

Vsled razpisa deželne vlade za Slovenijo z dne 12. novembra 1919, št. 12.538, in z dne 5. decembra 1919, št. 13.545, glede cen šest prehrane neimovitih slojev odreja mestni magistrat sledeče:

I. V cenšišo prehrano se bodo sprejemali:

1. Stomak, ki so brez sredstev, in

2. delavci, nameščenci in uradniki, ki so izključno navezani le na svoje dnevno, tedensko ali mesečno mezo, oziroma plačo.

II. Sprejete stranke dobe cenšiša živila v sledečih oddaljenih blaga:

- Aktivni železničarji le pri železniški aprovizaciji.
- Člani »Samopomoči« le pri »Samopomoči«.
- Člani volne zveze le v konsumu.
- Člani »Splošne gospodarske zadruge« le pri tej zadruzi.
- Člani »Gospodarske zveze« le pri tej zvezi.
- Vsi drugi, ki se sprejmejo v cenšišo prehrano, pa niso nikjer včlanjeni, le pri mestni aprovizaciji.

III. Izkaznice za cenšišo prehrano dobe:

Pod C in F navedeni le na podlagi vprašalne pole. Pod B navedeni na podlagi članske knjižice »Samopomoči«. Ako na imajo poleg svoje plače še kako drugo premoženje, pa le na podlagi vprašalne pole. Pod A navedeni železničarji sploh ne rabijo nobenih izkaznic. Ako pa imajo poleg plače še kako premoženje, morajo izpolniti vprašalno polo.

IV. Vse oni, ki ne bodo sprejeti v cenšišo prehrano.

bodo dobili pozneje posebne izkaznice za nakup živil po normalnih tržnih cenah.

V. Kazenske določbe.

1. Kdor bi bil sprejet v cenšišo prehrano vsled napačnih navedb v vprašalni poli, ali bi ponaredil podpis hišnega gospodarja, oziroma imenovega namestnika, ali kdor bi prejel cenšiša živila pri več oddaljenih blaga, navedenih pod A do F, kakor tudi sokričji, ki bi povzročili, izvršili ali kako drugače priomogli, da kdo nepravilno sprejema cenšišo blago, ter hišni gospodarji, oziroma njih namestniki, ki bi ne hoteli podpisati stranki vprašalne pole brez zadostnega vzroka, se bodo kaznovali v smislu navedbe deželne vlade za Slovenijo z dne 28. novembra 1919, št. 749 uradnega lista, z globo do 20.000 in z zaporem do šestih mesecev. Hišni posestniki, ki bi vedoma podpisali neresnične navedbe, se kaznujejo po določitih kazenskega zakona.

VI. Ta razglas postane veljaven z dnem objave.

Vsi krušni komisariji se vabijo, da se zanesljivo udeležijo seje, ki se vrši radi cenšiša živil, v torek, dne 16. decembra 1919, ob 6. zvečer v veliki dvorani na magistratu. — Kdor ne pride k seji, ne more poslovati pri krušni komisiji.

Vse krušne komisije bodo uradovale, in sicer: v četrtki, dne 18. decembra 1919 od 8. do 12. ure dopoldne radi izdaje izkaznic za sladkor, na katere se bodo dobilo tekoči teden sladkor in moko in v petek, dne 19. decembra 1919 od 8. do 12. ure pa se izdajalo vprašalne pole za cenšišo prehrano.

Zamudniki, ki ne pridejo h krušnim komisijam, dobe na magistratu sladkorne izkaznice.

za I. do V. okraj le v soboto, dne 20. t. m.

za VI. do X. okraj le v ponedeljek, dne 22. t. m.

Vprašalne pole pa se bodo izdajale zamudnikom šele po novem letu. Če kdo torej ne bo dobil pravočasno sladkorja, moka ali cenšiša živil, naj pripiše sam sebi. Dolžnost vsakega je, da gre k svoji krušni komisiji, ako gače, da bo moral čakati na izkaznice ali živila, ker na magistratu ni mogoče vstreci tisočem zamudnikom, ki le radi udobnosti ali celo malomarnosti ne gredo h krušni komisiji.

Kdo je opravičen do cenšiša živil, je razvidno iz tozadevne notice in razglašja.

LISTNICA UPRAVNIŠTVA.

Naj se zgleda g. Fon radi »Zamono 1027«.

Izdajatelj Ivan Mlinar.

Odgovorni urednik: Rudolf Golob. Tisk »Učit. tiskarne« v Ljubljani.

Tenovski pomočnik, laujen v spicerjski in delikatesni trgovini išče službo v mestu ali na deželi. Cen. ponudbe upravi Napreja pod »Magij«.

Oseba srednje starosti, ki se razume na vsako gospodinjstvo in hišna dela, išče prostora je v dobrih hišah pri an ali dveh osebah. Zeli si trajnega prostora. Prijavo upravi Napreja pod »Gospodinjstvo«.

Sivne stroje, rabljene, dobro ohranjene in stojale kupuje po najvišji ceni (franko Ljubljana) Josip Peteline, Ljubljana.

Ceno se prodaja: 1 zimaka suknja in 1 usnje, njati suknišč (Lederrock), izve se: Ambrožev trg 9, »pri konjškaru«.

Koncertne citre, zelo fine, dobro ohranjene, z rezervnimi strunami, v kaseti, so napredaj. Cena K 600.—. Nadalje: Brač I. dobro ohranjen K 150.—. Izve se, Kratun, Poljčane. 900

Dobro napravo plačem tistemu, ki mi najde primerno stanovanje s 3 sobami in s pritliklami po možnosti v sredini mesta. Obvestila naj se pošljejo na pošto ležečo pod »Banični uradnik«, Ljubljana. 919

Ženska ponudba! katero starejšo dekle ali vdova do 50 let ima ko, razjo oženiti se z resnim in samostojnim mladeničem (pcazijskim) v starosti 36 let? Ponudi naj se pod »prvi korak« upravi »Napreja«. 921

Slike za legitimacije izvršuje najhitreje fotograf Hugon Hibber Ljubljana, Valvarjev trg št. 7, nasproti Krizanske cerkve. 849

Hiša z enim nadstropjem s štirimi strankami in velikim vrtom 19 min. od stolnega trga se poceni proda. Vpraša se pri Golob, posestnik v Josefinalet 4, Studenci, Maribor. 928

Dekle staro 15 let, poštenih staršev, zmožna slovenskega in nemškega jezika, želi vstopiti kot učenika v kako večjo trgovino. Naslov pove uprava »Napreja«. 923

BAIKEN trgovska, špedicijstva in komisijska deln. družba Podružnica v Ljubljani. Aktijska glavica K 1.500.000. Špedicija vsakega blaga. — Vkladiščenje. — Zavarovanja. — Re-ekspedicija. — Prevažanje poljstva.

Lastnica L ljubljanskega skladišča KRISPER & TOMAŽIČ Direktna zveza s progo južno železnice. Telefon št. 866. 654

V restavraciji Maribor

Grajski trg št. 1 se priporoča lepa 841

dvorana v I. nadstropju

za zborovanja, plesno šolo itd. Eventuelno zakurjeno, plinova luč. Natančne pogoje v restavraciji.

Kranilnica Mestne občine Celje

Ustanovljena v letu 1865.

Stanje vlog koncem leta 1918 K 16.687.328'61. Izplačani darovi K 1.618.468'39. Rezervni zaklad, naložen v mestnih hišah, glasom knjig koncem leta 1918 K 851.431'82. Cenilna vrednost K 8.000.000,

prevzema

vloge na knjižice z dnevnim obrestovanjem po 3 % in v tekočem računu (konto-korent) istotako s 3 % brez provizije, zaračunajo se le lastni stroški.

Rentni davek se ne odbije od obresti. Vlagateljem so na razpolago brezplačno poštne položnice.

Knjigovodja,

ki bi šel tudi na deželo,
se takoj sprejme.

Pismene ponudbe naj se predložijo osebno v pisarni Žitnega Zavoda v Ljubljani. 929

Šivalni stroj.

krojaški, dobro ohranjen,
se takoj kupi. IGLIC, Kolodvorska ulica 28 pr. 934

Iščemo izurjene slovenske in nemške stenografinje, večje

strojepisne.

Ponudbe s spričevali naj se vpošljejo na Poštni predal 31. 880

Iščemo izurjenega zanesljivega in treznega
šoferja.

Ponudbe s spričevali naj se vpošljejo na Poštni predal 31. 881

Unija slov. rudarjev v Zagorju

razpisuje

mesto tajnika

v smislu sklepa načelnikstva. Prosnje je predložiti do 20. decembra.

Nastop službe s 1. januarjem 1920. Plača po dogovoru.

Prednost imajo oni, ki že sedaj opravljajo kakšno službo tajništva pri kakšni strokovni organizaciji in ki imajo govorniški talent.

885 Melhijor Cobal, načelnik.

885

Karbid

kakor tudi krasne 889

karbidne svetilke

razpošilja vsako množino po tovarniški ceni

tovarniška zaloga
Janko Andrašič
v Mariboru.

887

Cvetličarna

Bajt Viktor

Selenburgova ulica št. 6.

Ima v zalogi, najmodernejše poročne šopke, okrase za neveste, mirtne šopke in venčke, aražmarjev, palm, cvetličnih košaric i. t. d.

Kompletni kinči za poročne vozove. Velika izbira salonskih cvetlic.

Velika izbira krasnih nagrobnih v vseh barvah in velikostih.

vencev

Trakovi pravi svilnati in papirnati. - Kreppapir v vseh barvah in množinah.

Cene so'ldne!

Postrežba točna!

Šedite s podpiati!

Usnjeni nabitki z žeblički, za moške in ženske čevlje, garnitura po K 2,-, za otroške po K 150, se zopet dobivajo v ljubljanski zalogi tovarne „PEKO“-čevljev

PETER KOZINA & Co., Ljubljana, Breg 20.

Preprodajalci popust!

Preprodajalci popust!

JEKLARNA NA RAVNEH

(GEORG GRAF V. THURN'SCHLES STAHLWEHR STREITEBEN)

USTANOVljena L. 1774 :: GUŠTANJ-RAVNE, KOROŠKO (JUGOSLAVIJA)

Poštna postaja: GUŠTANJ :: Železniška postaja: PREVALJE

Brzjavni naslov: JEKLARNA GUŠTANJ

Proizvaja: Azzalonsko in breslansko jeklo v zabojuh, s sidrom kot varstveno znamko.

Legirana in nelegirana topilniška jekla za vsakovrstno orodje največje trajnosti.

Jekla za orodje, drugovrstna, za kladiva, žlebe, matrice; za dleta in nože za obdelovanje železa; za svedre za rudo, premog in kamen; za pile, rezila, vrtna dleta i. t. d.

Legirana in nelegirana martinova jekla za vozovne in vagonke vzmeti; za konstrukcijske dele posebne trajnosti v avtomobilni in letalni industriji; za kolesna obroča; za kose, srpe, sekire, motike, lopate i. t. d.

Izgotavlja: Vozovne ose s pušami in nakončniki; transmisijske valke (ostrugane do 4 m, sirovo kovane do 6 m dolžine); v žlebi kovane dele za avtomobile in vagonke; krogle za cementne mline i. t. d. 729

Naznanjam cenjenemu občinstvu, da sem otvorila v Mariboru, Grajski trg št. 1

TRGOVINO S ČEVLI.

V zalogi bomo imeli vedno čevlje najfinejše kakovosti in najmodernejše oblike po kar najbolj mogoče nizkih cenah. 859

Za obilen obisk se priporoča Anica Traun.

DRVA

mehka in trda vsako množino pripelje na dom družba

„IMPEX“

Mahrova hiša, Krekov trg št. 10, I. nadstr. 767

Splošno kreditno društvo v Ljubljani,

registrovana zadruga z omejeno zavezo.

sprejema **hranilne vloge** vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in od 3. do 5. ure popoldne, v sobotah in dnevih pred prazniki pa od 8. do 1. ure popoldan in jih obrestuje po čistih

3 %

Rentni davek plača društvo iz svojega. Obresti se kapitalizirajo polletno. Večje in nestalne vloge se obrestujejo po dogovoru.

Posojila daje svojim zadružnikom proti vknjižbi, na osebni kredit proti poročstvu ali zastavi vrednostnih papirjev. Menice se eskomptujejo po bančni obrestni meri.

Stanje vlog je bilo koncem leta 1918 1¹/2 milijonov kron.

Rezervni zakladi znašajo okoli nad 50.000 K.

61

Mariborska eskomptna banka v Mariboru.

Poziv na subskripcijo.

Izredni občni zbor z dne 9. septembra 1919 je pooblastil upravni svet Mariborske eskomptne banke, da sme zvišati svoj akcijski kapital od 2 na 6 milijonov kron. V ta namen naj izda 10.000 komadov novih delnic pod sledečimi pogoji:

1. Starim delničarjem se pri tej emisiji ne dovoli opcijska pravica.
2. Emisijski tečaj novih delnic znaša K 560.— netto.
3. Nove delnice so deležne na čistem dobičku od 1. januarja 1920 dalje.
4. Po odbitku stroškov in kolkovne pristojbine se dodeli dobiček na tečaju rezervnemu zakladu.
5. Zajedno s prijavo mora se vplačati polovica kupnine. Ostanek pa se mora položiti najkasneje do 31. decembra 1919. Denar, kateri se vloži v svrhu subskripcije se bode obrestoval do 31. decembra 1919 s 5%. Za tozadevno vlogo dobi stranka posebno potrdilo ter se ji bodo pozneje proti vrnutvi istega izročile nove delnice.
6. Prijave se sprejemajo pri centrali v Mariboru, pri njeni podružnici v Murski Soboti ali pismeno po priloženem formularju. Čas vpisa je določen od 1. novembra do 31. decembra 1919.
7. Repatricijo delnic si pridržuje upravni svet.

Maribor, dne 31. oktobra 1919.

Upravni svet
Mariborske eskomptne banke.